

Een genie?

Met het onlangs overlijden van het genie Brian Wilson (The Beach Boys) zette het begrip 'genie', mij aan het denken: wat is een genie en is er verschil tussen een genie in popmuziek en een genie in klassieke muziek? Of denken wij te veel in muzikale hokjes? Het is misschien een beetje appels met peren vergelijken. Maar laat ik mij voordat ik beide genres naast elkaar zet, oriënteren hoe een genie wordt omschreven:

Volgens Wikipedia is een genie een mens met een bijzondere begaafdheid die ver uitsteekt boven het gemiddelde of normale. In het algemeen is deze begaafdheid op meer dan één gebied aanwezig.

En volgens DBNL (Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren): In het algemeen taalgebruik verstaat men onder genie een uitzonderlijke natuurlijke aanleg of begaafdheid en originaliteit van de geest. De term wordt vooral toegepast op bijzondere artistieke of wetenschappelijke scheppingskracht.

Deze lijken mij overtuigende omschrijvingen. Laat ik nu twee van mijn muzikale helden nemen: Brian Wilson en Igor Stravinsky.

Brian Wilson wordt gezien als een genie maar Igor Stravinsky ook. Beiden zijn genieën, maar in totaal verschillende domeinen.

Stravinsky herschreef de regels van de kunstmuziek. Brian Wilson herschreef wat popmuziek ook kon zijn. Dus als je "genie" ziet als een visionair die zijn genre opnieuw vormgeeft — dan zijn ze het allebei, elk op hun eigen manier.

Wie van de twee een *groter* genie is — Igor Stravinsky of Brian Wilson — is een geheel andere vraag en hangt af van hoe je "genie" definieert en in welke context je het plaatst. Twee definities zijn al gegeven. Maar laat ik proberen het eerlijk af te wegen aan de hand van invloed, innovatie, techniek en culturele reikwijdte:

- Stravinsky werkte met zeer complexe ritmes, harmonieën en vormen die hele stromingen in de klassieke muziek beïnvloedden. Zijn werk wordt bestudeerd aan conservatoria over de hele wereld.
- Wilson gebruikte vernuftige studio-opnames, meerstemmige arrangementen en intuïtieve harmonieën, vaak zonder formele scholing. *Pet Sounds* van Brian Wilson is complex, maar anders dan Igor Stravinsky's abstracte, structurele complexiteit.
- Stravinsky brak radicaal met de klassieke traditie. *Le Sacre du Printemps* veroorzaakte letterlijk een rel bij de première in 1913. Hij vernieuwde ritmiek, tonaliteit, en compositievormen.
- Wilson vernieuwde popmuziek diepgaand. Hij transformeerde het studiowerk tot kunstvorm (denk aan het album *Pet Sounds*), beïnvloedde The Beatles, en maakte popmuziek meer introspectief, rijker (en emotioneler, zoals sommigen beweren?)
- Stravinsky is invloedrijk in de wereld van klassieke muziek, ballet en filmmuziek. Zijn invloed is diep, maar vooral binnen die wereld.

- Wilson beïnvloedde de wereldwijde popcultuur, van The Beatles tot hedendaagse artiesten, en zijn muziek raakte / ontroerde miljoenen luisteraars.

Beide mannen hoorden muziek die anderen niet konden verzinnen: Stravinsky hoorde harmonieën, ritmes en structuren die niemand eerder had gedacht. Wilson hoorde harmonieën en arrangementen die onlogisch leken.

Kun je nu dus de vraag stellen wie van de twee de grootste genie is?

Als je kijkt naar muzikale complexiteit en technische vernieuwing, dan is Stravinsky de grotere genie.

Als je kijkt naar emotionele impact, culturele invloed en studio-innovatie, dan is Brian Wilson evenwaardig — of zelfs groter — binnen de popmuziek.

Objectief bekeken is Stravinsky waarschijnlijk de grotere genie, omdat zijn invloed diep doorwerkt in de fundamenteën van muziek als kunstvorm.

Subjectief bekeken, zeker binnen de popcultuur, is Brian Wilson een genie op zijn eigen niveau, en voor velen meer toegankelijk en ontroerend dan Stravinsky ooit zal zijn.

Nu de begrippen 'ontroerend' en 'emotioneel' (of is het gepassioneerd?) zijn gevallen begeef ik mij op een geheel ander vlak. Misschien daarover in een andere notitie meer. Voorlopig verwijs ik over dit graag naar Charles Rosen's *Music and Sentiment*.

15 – 06 - 2025